

D e n g è karštligė,
Č i k u n g u n i j a,
V a k a r ū N i l o karštinė,
L e i š m a n i o z è
ir kitos užkrato pernešėjų sukeltos ligos

Dengė karštligė yra ūmi virusinė uodų pernešama liga, kurią sukelia Dengė virusas. Inkubacinis ligos laikotarpis – 3 - 14 dienų; liga pasireiškia 3 - 5 dienas trunkančiu karščiavimu, galvos skausmais, sąnarių, raumenų skausmais, bėrimu, pykinimu ir vėmimu. Dažniausiai sergama lengva Dengė karštlige (DK), kartais pasireiškia sunkesnė ligos forma - Dengė hemoraginė karštligė (DHK) – karščiuojama, kraujuojama, sumažėja trombocitų skaičius, padidėja kapiliarų pralaidumas. Dar sunkesnė ligos forma yra Dengė šoko sindromas. Esant neteisingam gydymui, mirštamumas nuo šios ligos gali siekti 15 - 40 proc. Asmenims, sirgusiems šia liga, susidaro imunitetas prieš ligą sukėlusią viruso padermę. *

Čikungunija – uodų platinama virusinė liga. Vidutiniškai ligos inkubacinis periodas trunka 4-8 dienas (gali svyruoti nuo 1 iki 12 dienų). Čikungunija – ūmi infekcinė liga, kuri prasideda staigiu karščiavimu, sąnarių (kelių, čiurnos, riešų ir kt.), galvos, raumenų skausmais, bėrimu (dėmelės, mazgeliai). Kartais ligonį pykina, jis vemia, kraujuoja iš nosies ir dantenų (ypač vaikams), pasireiškia konjunktyvitas. Dalis žmonių gali sirgti besimptomė infekcijos forma. Dauguma ligonių pasveiksta per keletą savaičių be pasekmių, tačiau nedidelei daliai ligonių išlieka lėtiniai sąnarių skausmai, kurie tęsiasi keletą metų. Kartais išsivysto sunkios ligos komplikacijos: meningoencefalitai, širdies ir kraujagyslių sistemos nepakankamumas, virškinamojo trakto pažeidimai.

Vakarų Nilo karštligė – tai zoonozė, pasireiškianti į gripą panašiais simptomais. Šios ligos protrūkiai registruojami tarp žmonių, arklių, paukščių. Svarbiausias Vakarų Nilo viruso rezervuaras yra užsikrėtę paukščiai, viruso pernešėjai – uodai *Culex spp.* Uodai užsikrečia nuo infekuotų paukščių ir infekciją perduoda žmonėms bei gyvūnams įgeldami. Retais atvejais infekcija gali plisti perpilant kraują, transplantuojant organus, kartais serganti nėščia moteris gali perduoti infekciją kūdikiui. Žmogus nuo žmogaus neužsikrečia. Vakarų Nilo karštligės inkubacinis periodas – 3-14 dienų. 80 proc. užsikrėtusiųjų infekcija yra besimptomė, daliai pacientų išsivysto švelni ligos forma, kuriai būdingas karščiavimas, galvos, raumenų, sąnarių, pilvo skausmai, silpnumas, anoreksija, pykinimas, vėmimas, limfadenopatija, ligonį gali išberti (dažniausiai ant liemens ir veido). Švelnių infekcijų atvejais pasveikstama per 3-6 dienas. Sunkesniais atvejais gali išsivystyti meningitas ar encefalitas, poliradikulitai, tremorai, konvulsijos ir kt. (sunkiomis ligos formomis suserga 1 proc. pacientų).

Leišmaniozė yra užkrečiamoji liga, kurią sukelia pirmuonys leišmanijos. Vienos rūšies leišmanijos, patekusios į žmogaus organizmą, pažeidžia vidaus organus ir žmogus suserga visceraline (vidaus organų) leišmanioze, kitų rūšių leišmanijos sukelia odos ir gleivinės leišmaniozę. Leišmanijų pernešėjai yra moskitai. Tai – smulkūs, geltonai rudos

spalvos dvisparniai vabzdžiai. Patelės maitinasi žmogaus, naminių ar laukinių gyvūnų krauju. Moskitas leišmanijomis užsikrečia čiulpdamas sergančio žmogaus ar gyvūno kraują. Šio vabzdžio organizme pasidauginusios leišmanijos susikaupia jo ryklėje. Po 6–8 dienų toks moskitas, įkąsdamas sveiką žmogų, perduoda infekciją. Moskitai aktyvūs prieblandoje, temstant ar švintant. Dieną jie slepiasi pavėsiuose, namų rūsiuose, įvairių gyvūnų urvuose, šiukšlynuose. Ligos paplitimas Leišmaniozė paplitusi keturiuose žemynuose: Azijoje, Afrikoje, Europoje ir Lotynų Amerikoje – iš viso daugiau nei 88 šalyse. Šia liga kasmet pasaulyje suserga apie 12 mln. žmonių, o nuo visceralinės leišmaniozės kasmet miršta apie 75 tūkst. žmonių.*

*„Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro“ informacija

[Lietuvos medicinos bibliotekos](#) sudarytame literatūros sąrašė pateikiami šaltiniai iš bibliotekos [el. katalogo](#) abėcėlės seka lietuvių, anglų ir rusų kalbomis. Leidinius galima užsakyti elektroniniu būdu iš namų ir atsiimti bibliotekoje. Taip pat rekomenduojame naudotis bibliotekos [duomenų bazėmis](#), kuriose rasite daugiau informacijos dominančia tema.

Daugiau informacijos apie išvardintas ir kitas užkrato pernešėjų sukeltas ligas rasite [PubMed](#) bibliografinėje duomenų bazėje. Paieškos metu naudoti raktiniai žodžiai *vector borne diseases*. Paieškos siaurinio filtri: *Review, Clinical Trial, Full text available, humanēs*. Pasirinktas laikotarpis nuo 2012-01-01 iki 2014-01-31. Paieškos metu gauti 107 šaltiniai. Šiame literatūros sąrašė pateikiama tik dalis rastų šaltinių. Visus juos galite rasti paspaudę šią [nuorodą](#).

Informacijos paieškos subtilių galite išmokti Lietuvos medicinos bibliotekos rengiamuose [kursuose](#).

Kreipkitės: el. paštu klauskite@lmb.lt, tel.: (8-5) 261 73 96

 knyga

 straipsnis

 rankraščiai

 elektroniniai ištekliai

 projekcinė ir vaizdo medžiaga

 Čikungunija, chikungunya, liga / Alvydas Laiškonis // **Lietuvos bendrosios praktikos gydytojas**. - T. 10, Nr. 4 (2006), p. 272-273.

 Dengės karštligė / D. Vėlyvytė // **Infekcinių ligų vadovas**. - P. 548-553.

 Dengue haemorrhagic fever: diagnosis, treatment and control / World Health Organization. - Geneva, 1986. - vii, 58, [2] p. - ISBN 92-4-154209-8

 Dengue haemorrhagic fever : diagnosis, treatment, prevention and control / World Health Organization. - Geneva, 1997. - viii, 84 p. - ISBN 92-4-154500-3

 Dengue : guidelines for diagnosis, treatment, prevention and control / World Health Organization. - New ed. - Geneva, 2009. - x, 146 p. - ISBN 978 92 4 154787 1

 Infekcinių ligų vadovas / [Arvydas Ambrozaitis, Eglė Aukštuolienė, Marija Vida Bareišienė, Eugenijus Broslavskis, Edita Davidavičienė, Jolanta Gulbinovič, Ligita Jančorienė, Alvydas Laiškonis, Audronė Marcinkutė, Irena Marčiukaitienė, Raimonda Matulionytė, Auksė Mickienė, Evelina Pukenytė, Juozas Ūsaitis, Andrius Vagoras, Rolanda Valintėlienė, Daiva Vėlyvytė, Kęstutis Žagminas, Pranas Žlabys]. - Vilnius, 2010. - 824 p. - ISBN 978-9955-884-37-8

 Keliautojų karščiavimo sindromas / Lina Pilkauskaitė // **Internistas**. - 2004, Nr. 6, p. 35 - 37.

 Sveikatos priežiūra laivuose : mokomoji knyga / Jonas Salyga, Geriuldas Žiliukas. - Klaipėda, 2011. - 190, [1] p. - ISBN 978-9955-18-594-9

 Tropinės ir keliautojų ligos : mokomoji knyga / Alvydas Laiškonis. - 2-asis papild. leid. - Kaunas, 2010. - 231, [1] p. - ISBN 978-9955-15-162-3

 Геморрагическая лихорадка денге : диагностика и лечение / Всемирная организация здравоохранения. - Женева, 1988. - 63 p. - ISBN 92 4 154209 8

Leišmaniozė

Atostogų "suvenyras" tropinė liga [leišmaniozė] / Aida Valinskienė // Respublika. - 2008, lapkr. 11, p. 3.

 Control of the leishmaniasis : report of a meeting of the WHO Expert Committee on the Control of Leishmaniasis, Geneva, 22-26 March 2010 / World Health Organization. - Geneva, 2010. - xiii, 186 p. - (WHO technical report series ; 949). - ISBN 978 92 4 120949 6

 Control of the leishmaniasis : report of a WHO Expert Committee / World Health Organization. - Geneva, 1990. - 158 p. - (WHO technical report series ; 793). - ISBN 92-4-120793-0

 Health research with developing countries. Vol. 3: Parasitology : overview of EC supported joint research projects. - 1997. - 410 p. - ISBN 92-827-8646-3

 Infekcinių ligų vadovas / [Arvydas Ambrozaitis, Eglė Aukštuolienė, Marija Vida Bareišienė, Eugenijus Broslavskis, Edita Davidavičienė, Jolanta Gulbinovič, Ligita Jančorienė, Alvydas Laiškonis, Audronė Marcinkutė, Irena Marčiukaitienė, Raimonda Matulionytė, Auksė Mickienė, Evelina Pukenytė, Juozas Ūsaitis, Andrius Vagoras, Rolanda Valintėlienė, Daiva Vėlyvytė, Kęstutis Žagminas, Pranas Žlabys]. - Vilnius, 2010. - 824 p. - ISBN 978-9955-884-37-8

 Ispanijoje tykojo mirtini moskitai / Inga Smalskienė // Panevėžio rytas. - 2002, kovo 30, p. 1, 4.

 Leišmaniozė / R. Matulionytė // Infekcinių ligų vadovas. - P. 670-678.

 The leishmaniasis : report of a WHO Expert Committee / World Health Organization. - Geneva, 1984. - 140 p. - (WHO technical report series ; 701). - ISBN 92 4 120701 9

 Tropenmedizin : Parasitologie und Tropenkrankheiten Bericht zu einem internationalen Symposium / [redaktion: Helmut Sapper]. - Bonn, 1988. - 90, [1] p. - (FDG : Forschung und Entwicklung im Dienste der Gesundheit ; Bd. 5). - ISBN 3-88314-830-X

 Tropinės ir keliautojų ligos : mokomoji knyga / Alvydas Laiškonis. - 2-asis papild. leid. - Kaunas, 2010. - 231, [1] p. - ISBN 978-9955-15-162-3

 Visceralinės leišmaniozės diagnostikos sunkumai: trijų klinikinių atvejų apžvalga / E. Broslavskis, A. Ambrozaitis, I. Tavorienė, R. Paulauskienė // Internistas. - 2002, Nr. 5, p. 36-38.

 Viscerinė leišmaniozė - labai reta liga Lietuvoje / D. Tamulevičiūtė, D. Astrauskienė, S. Brašiškienė, B. Martinonienė, B. Baliūnienė, B. Gubanova // Internistas. - 2002, Nr. 6, p. 57-59.

 Лейшманиозы : доклад Комитета экспертов ВОЗ / Всемирная организация здравоохранения. - Москва, 1986. - 154 p.

1. [Impact of drought on vector-borne diseases--how does one manage the risk?](#)

Brown L, Medlock J, Murray V.

Public Health. 2014 Jan;128(1):29-37. doi: 10.1016/j.puhe.2013.09.006. Epub 2013 Dec 14. Review.

2. [Update on tick-borne rickettsioses around the world: a geographic approach.](#)

Parola P, Paddock CD, Socolovschi C, Labruna MB, Mediannikov O, Kernif T, Abdad MY, Stenos J, Bitam I, Fournier PE, Raoult D.

Clin Microbiol Rev. 2013 Oct;26(4):657-702. doi: 10.1128/CMR.00032-13. Review.

3. [Ocular manifestations of emerging infectious diseases.](#)

Khairallah M, Kahloun R.

Curr Opin Ophthalmol. 2013 Nov;24(6):574-80. doi: 10.1097/ICU.0b013e3283654e09. Review.

4. [Changing geographic ranges of ticks and tick-borne pathogens: drivers, mechanisms and consequences for pathogen diversity.](#)

Ogden NH, Mechai S, Margos G.

Front Cell Infect Microbiol. 2013 Aug 29;3:46. doi: 10.3389/fcimb.2013.00046. eCollection 2013. Review.

5. [Emerging and re-emerging arboviral diseases in Southeast Asia.](#)

Dash AP, Bhatia R, Sunyoto T, Mourya DT.

J Vector Borne Dis. 2013 Apr-Jun;50(2):77-84. Review.

6. [Tick salivary compounds: their role in modulation of host defences and pathogen transmission.](#)

Kazimírová M, Štibrániová I.

Front Cell Infect Microbiol. 2013 Aug 20;3:43. doi: 10.3389/fcimb.2013.00043. eCollection 2013. Review.

7. [Research on the ecology of ticks and tick-borne pathogens--methodological principles and caveats.](#)

Estrada-Peña A, Gray JS, Kahl O, Lane RS, Nijhof AM.

Front Cell Infect Microbiol. 2013 Aug 8;3:29. doi: 10.3389/fcimb.2013.00029. eCollection 2013. Review.

8. [Evaluation of fipronil oral dosing to cattle for control of adult and larval sand flies under controlled conditions.](#)

Poché RM, Garlapati R, Singh MI, Poché DM.

J Med Entomol. 2013 Jul;50(4):833-7.

9. [The role of environmental variables on Aedes albopictus biology and chikungunya epidemiology.](#)

Waldock J, Chandra NL, Lelieveld J, Proestos Y, Michael E, Christophides G, Parham PE.

Pathog Glob Health. 2013 Jul;107(5):224-41. doi: 10.1179/2047773213Y.0000000100. Review.

10. [Potential changes in disease patterns and pharmaceutical use in response to climate change.](#)

Redshaw CH, Stahl-Timmins WM, Fleming LE, Davidson I, Depledge MH.

J Toxicol Environ Health B Crit Rev. 2013;16(5):285-320. doi: 10.1080/10937404.2013.802265. Review.

11. [Ecology, biology and distribution of spotted-fever tick vectors in Brazil.](#)

Szabó MP, Pinter A, Labruna MB.

Front Cell Infect Microbiol. 2013 Jul 12;3:27. doi: 10.3389/fcimb.2013.00027. eCollection 2013. Review.